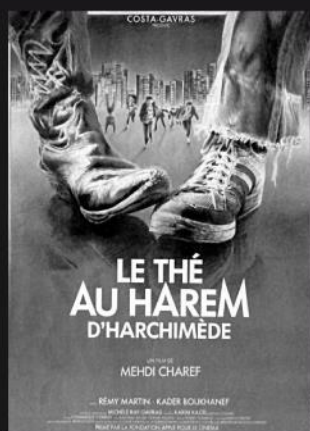
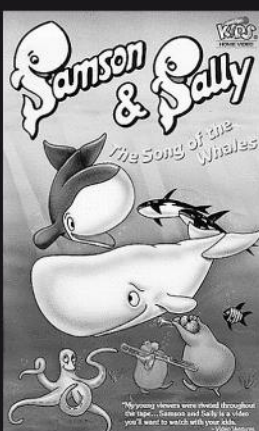


GUIA AUDIOVISUALS



Fitxa tècnica

JESSE ANDREWS

YO, ÉL RAQUEL

(UN FINAL PARA RACHEL)



Nom pel·lícula: Yo, él y Raquel

Durada: 105 minuts

Direcció: Alfonso Gomez-Rejon

Guió: Jesse Andrews

Producció: Fox Searchlight / Indian Paintbrush

Any: 2015

Nacionalitat: Estats Units

Música: Brian Eno, Nico Muhly

Edat recomanada: a partir de 8 anys

Distincions: 2015_ Festival de Sundance: Millor pel·lícula i Premi del Públic, Premis Independent

Spirit: Nominada a Millor Guió Novell, i Critics Choice Awards: Nominada a millor intèrpret jove per RJ Cyler.

Sinopsi

En Greg passa l'últim any de l'institut de la forma més anònima possible, evitant tota mena de relacions, mentre en secret fa estranyes pel·lícules amb el seu únic amic. Aquesta situació canviarà quan la seva mare l'obliga a fer-se amic d'una companya de classe amb leucèmia.

Tràiler: https://www.youtube.com/watch?time_continue=6&v=ph7I18dAsyM

Altres pel·lícules del director:

- The current war (2017)
- American Horror Story. Freak Show (2014)
- Espera hasta que se haga de noche (2014)
- Red Band Society (2014)
- American Horror Story. Coven (2013)
- American Horror Story. Asylum (2012)
- American Horror Story. La casa del Crimen (2011)
- Glee (2009)

Objectius del treball

- Parlar dels sentiments obertament en grup
- Obrir el debat sobre la malaltia i la mort
- Donar importància al paper vital de les amistats per créixer

Activitats proposades

Guia pel Professorat

D'entrada podria ser una pel·lícula apta per a totes les edats. Però al no haver-hi aventura ni misteri, ni acció... sinó converses riques en ironia i honestat, de les

que es pot estirar molt de debat i missatges, la recomanem per a noies i nois a partir de segon d'ESO.

Activitat previsionat

Activitat 1. Parlem de la leucèmia

Cal deixar clar quina és la malaltia que pateix la Raquel i com funcionen els tractaments. Segurament a l'aula hi ha alumnes que han patit el càncer de ben a prop i saben explicar quines proves es fan a les persones abans del diagnòstic, en què consisteixen la radioteràpia i la quimioteràpia, i quins efectes secundaris provoquen, etc.

Conèixer què és la leucèmia i com es tracta ajudarà a les noies i els nois a entendre la situació de la Raquel, el seus canvis físics i també els emocionals.

Activitat post-visionat

Activitat 1. L'amistat

«A doomed friendship» o una «amistad condenada» és la nota que surt escrita en diferents moments de la pel·lícula. Què deu voler dir una “Amistat condemnada”?

Per parlar-ne és bo que l'alumnat tingui un concepte clar d'“Amistat”, que pot sortir de les respostes espontànies que donin a la pregunta presentada a l'auditori. Un cop sabem de què estem parlant, caldrà buscar un significat per a “amistat condemnada” segons el que s'hagi pogut entendre dels fets que van ocorreguent entre en Greg i la Raquel a la pel·lícula.

Seguidament, els proposem que treballin en grups poc nombrosos buscant dues o tres pistes per detectar quan una amistat està condemnada. Què fan o deixen de fer les persones? Per respondre a aquesta pregunta els podem deixar entre 5 i 10 minuts. Finalment, es posen en comú les pistes i es fa la selecció de les 10 que més convencen a tothom. Caldrà, doncs, que cada equip sàpiga defensar la seva tria i convèncer la resta, o bé valorar la possibilitat d'ajuntar dues o més pistes que

poden ser similars. És un moment per a la discussió i treball en gran grup que ha de permetre parlar a tothom i aconseguir un resultat que agradi al conjunt de la classe.

Si queda temps i ganes, podem pensar en crear una divertida vinyeta, auca o llista sobre les 10 senyals/pistes d'una Amistat Condemnada. Unes vinyetes o llista que recollirà les 10 senyals que més consens han obtingut al presentar-les al grup classe i que podem penjar en un lloc ben visible durant una temporada.

Activitat 2. Parlar de temes difícils

Dividim els nois i noies en petits subgrups de 3 o 4 persones i els demanem que facin una llista de temes difícils de parlar.

Un cop enllestida, la posem en comú i obrim el debat abordant què provoca que aquests temes siguin difícils de parlar i on son especialment difícils de parlar. No es tracta de treure les temàtiques a debat, sinó d'investigar què provoca aquestes pors, vergonyes o tabús, d'identificar-les i de buscar-hi -si n'hi ha- solucions i remeis.

Algunes preguntes que podem utilitzar per obrir el debat: per què són difícils de parlar? Què o qui provoca aquesta dificultat? Què fa falta, o quines són les estratègies, context o situacions que cal provocar per facilitar-ne el diàleg i la confiança?

Per ajudar-vos a trobar solucions i estratègies hem adjuntat al final del document un article que la Fundació Jaume Bofill ha editat al respecte (veure annex 1).

Activitat 3. La mort

Per fer aquesta sessió és important conèixer la situació personal de l'alumnat que pugui haver viscut recentment una mort propera i, per tant, no focalitzar en el seu cas ni forçar la seva participació en el debat.

Es demanarà que l'alumnat es col·loqui en rotllana i es procurarà que la llum de l'aula sigui suau, abaixant una mica les persianes, per exemple, o apagant algun dels fluorescents.

Iniciem l'activitat parlant de la mort de la Raquel, com s'ha viscut a la pel·lícula? Com ho han viscut en Grec i Earl? Com s'havien preparat per aquest moment? Què és el més difícil d'acceptar? Quins sentiments hi ha involucrats?...

Un cop hem trencat el gel amb la mort a la pel·lícula, passem la làmina amb les preguntes (veure annex 2) per tal que, de manera individual, posin puntuació a

cadascuna de les afirmacions essent 1 (gens d'acord) i 10 (totalment d'acord). Els podem deixar un 2-5 minuts per respondre-les.

Obrim el debat amb les companyes i companys que tenim a esquerra i dreta de manera que puguin començar a parlar-ne amb qui tinguin més a prop. Al cap d'un parell o tres de minuts posem en comú les respostes en gran grup.

No es tracta de consensuar res, segurament la diversitat de l'aula donarà diversitat de respostes i podrem conèixer com es viu i s'afronta la mort des de diferents cultures. És un moment per compartir sentiments i pors a partir d'unes afirmacions que poden ser més o menys properes a la realitat dels joves. Un moment per aprendre de les experiències de companyes i companys d'aula de la mateixa manera que han compartit i après els tres protagonistes de la pel·lícula.

Activitat 4. Els secrets

El professor Mc Carthy de l'institut és una persona propera a en Greg. Amb ell sembla que es pot parlar una mica de tot i sempre té una bona resposta i unes paraules d'ànim. En un moment de la pel·lícula, el Sr. Mc Carthy confessa a en Greg que quan era petit es va quedar sense pare, i li explica que sempre s'aprenen coses noves o petits secrets d'aquella persona estimada quan ja ha mort, fins i tot, anys després d'haver mort.

Aquesta conversa ens torna a la ment en els darrers minuts del film, quan en Greg entra a l'habitació de la Raquel i descobreix el seu secret. Podem introduir l'activitat amb aquestes preguntes: Què heu sentit quan heu conegut el secret de la Raquel? Què creieu que deu haver pensat en Greg al descobrir-lo? Intenteu d'imaginar que el secret de la Raquel és conegut per en Greg un mes abans de la seva mort. Hauria canviat alguna cosa en la seva relació? Haurien fet algun projecte conjunt?

Es demana a l'alumnat que inventi una escena que es podria incloure en la pel·lícula a partir d'aquest coneixement mutu de les habilitats i aficions de la Raquel. Si és un exercici escrit, aquest ha de tenir un màxim de 3.000 caràcters i serà una activitat individual que pot escriure's en qualsevol dels idiomes que es treballin al centre, segons convingui al currículum i aptituds de l'alumnat (català, castellà, francès, anglès o alemany)

Si es planteja com una activitat en grup, es demana que inventin l'escena d'una durada de 3 minuts i l'enregistren. L'escena pot ser teatralitzada pel mateix

alumnat o animada a partir de dibuixos o ninots. En aquest cas, caldrà dedicar una segona sessió a posar en comú el resultat del treball cinematogràfic dels grups.

Activitat 5. El missatge

Què diríeu a la vostra família i amistats si sabéssiu que en poc temps deixaríeu de veure'ls per sempre més? Per un viatge sense retorn a un país llunyà o per una malaltia mortal?

Penseu amb les persones a les que voldríeu veure o amb les que voldríeu parlar abans de separar-vos-en per sempre més, i quan tingueu un llistat, anoteu aquelles coses que voldríeu recordar juntes i aquelles converses que tindríeu pendents. No cal escriure-ho si no es vol, però si fer-ne la reflexió individualment.

Un cop es tenen les idees i missatges clars, es donarà un full gran, retalls de revista, tisores, cola i colors (ceres, retoladors, pintura de pinzell, etc) i es deixarà la resta de la sessió per a què individualment, els nois i noies elaborin un missatge per a aquestes persones.

El full ha de ser d'una mida A3, o fins i tot A2, perquè es pugui treballar amb el màxim d'espai. L'aula ha d'estar ben habilitada amb tot el material (si el centre té aula de plàstica o taller, millor traslladar l'activitat a aquesta aula).

Busqueu música suau per treballar, es demana el màxim de silenci (però no s'imposa), senzillament, s'ha de poder escoltar la música -que sonarà suaument- i, per tant, si algú vol comentar quelcom amb alguna companya o company, cal que ho faci en veu baixa, respectant el moment de recolliment dels altres.

Al final de l'activitat, és recomanable deixar una estona per a l'esbarjo. A la tornada, o en una sessió posterior, es poden comentar els missatges que s'han creat (si l'alumnat hi està d'acord)

Activitat 6. La ràbia

En Greg passa de voler ser invisible a barallar-se al menjador amb un company d'institut, i poc després a discutir-se i barallar-se amb l'Earl.

La ràbia surt quan no sabem controlar les emocions, quan la situació ens ofega tant que només sabem donar-hi una sortida explosiva i violenta. Sovint la ràbia ve associada a un sentiment d'injustícia, d'impotència i d'abandonament.

Es demanarà a l'alumnat de construir un artilugi que els ajudi a trobar la calma en moments d'ira o enuig. Es tracta de crear un material que reuneixi les característiques necessàries per a la relaxació i el retrobament de pensaments "freds" que ajudin a calmar els pensaments rabiosos (calents) que van associats a la ràbia.

Per això caldrà que entre totes es faci una pluja d'idees sobre com cadascú aconsegueix calmar els nervis i el temperament associats a aquest sentiment. És possible que surtin accions com: cridar, plorar, córrer, pegar, ventar cosses... A partir d'aquesta llista caldrà que, individualment i amb materials que es puguin aconseguir fàcilment, l'alumnat creï el seu "antiràbic" (un recipient especial per afogar crits, un gran coixí on ventar-hi cops de puny, una plastilina per trencar en bocinets, etc.). L'invenció final ha de servir per ajudar a trobar l'equilibri perdut en aquests moments de ràbia.

Un cop construïts, l'alumnat ha de fer-ne la presentació davant del grup. Ha de ser una presentació ràpida on s'expliqui què és, com funciona i quins efectes té sobre el sentiment de ràbia. Temps màxim per a presentar-lo: 2 min.

Activitat 7. El record i la penyora

Activitat 1:

Quan la Raquel sap que es mor, regala els coixins a en Greg, és un record que li vol deixar que sap que té un significat per als dos. Però hi ha una altra herència que li deixa en forma de carta dirigida a la Universitat.

Per què creieu que ho fa? Com ho interpreta llavors en Greg en les últimes imatges que veiem de la pel·lícula? L'amistat dels dos personatges ha estat condemnada, però condemnada a què? Quines són les pors, manies i prejudicis que té en Greg de l'institut i de la universitat? Creieu que són reals o són manies particulars? Quina és la influència?

Quines pors, bloquejos o prejudicis veiem en els nostres amics i amigues? Com els hi podem dir? I com podem ajudar-los a superar-los? Podem donar-los un cop de mà?

Situem l'alumnat en cercle per tal que tothom es pugui veure. Demanem que *lliurement* algun alumne exposi el cas d'una amistat a qui vulgui ajudar i no sàpiga com fer-ho. Què li passa a la seva amiga o amic? Escoltarem la història en silenci i sense interrompre. Un cop acabada d'explicar, és el moment de fer preguntes per

acabar d'entendre algun detall que no hagi quedat clar. No és un moment per a donar solucions ni receptes, és un moment d'*investigació* del cas.

Es pot recórrer al "micròfon" per a la dinamització del diàleg. És a dir, passar una penyora (coixinet, un ninot...) a la persona que té el torn de paraula. Així és fàcil organitzar el taller i evitar que més d'una persona parli alhora. I el temps que s'utilitza per passar el micròfon d'una alumna a l'altra fa que el grup tingui uns segons de reflexió sobre el que s'acaba d'escoltar.

A cada pregunta es torna la paraula a la narradora de la història perquè respongui al dubte. A partir d'aquí, entre totes i tots podem obrir un debat sobre el COM es pot i COM NO es POT ajudar als amics i amigues. És un moment per a la reflexió conjunta a partir d'un cas real que pot ajudar a plantejar accions concretes sobre allò que fem, hauríem de fer o no podem fer per a les amistats.

Activitat 2:

En aquest final s'entén com les amistats ens ajuden a créixer i conèixer-nos tal i com som.

Una bona **amistat** és aquella que ens diu allò que segurament no volem sentir perquè és sincera i actua per amor. L'amistat és un dels valors més preuats per ser feliç, i implica una bona dosi de respecte i de cura envers un mateix i envers l'altra persona. La manera com triem les amistats i el vincle afectiu que hi establim determina les bases sobre les quals construïm la nostra personalitat i el nostre entorn, i determina com esdevenim en el món adult.

Però som conscients de quines accions definixien una bona amiga o un bon amic? En petits grups de quatre persones, elaboreu una llista del "top 10" de l'amistat on hi hagi valors, comportaments i actituds que defineixen una bona amistat.

Aquesta llista ha de servir per conèixer si el grup amb el que anem està format per senzillament companys d'esbarjo o si és, efectivament, un grup d'amics i amigues amb els quals podem confiar i que ens ajudaran a créixer saludablement.

Un cop cada grup ha redactat la llista, es demana que individualment facin un petit escrit (màxim 500 paraules) analitzant els 10 punts que han definit com a valors imprescindibles d'una bona amistat (el "Top 10") i les seves relacions i grups d'amics. És un treball de reflexió que ha de servir per donar espai a cada alumne a pensar lliurement i privada en la qualitat de les amistats que té. Pot entregar-se, o no, per a la seva correcció, segons convingui a la classe.

ANNEX 1:

Abordar temes controvertits a l'aula. Article de la Fundació Jaume Bofill del programa “edubarometre.cat”

Abordar temes controvertits a l'aula és una oportunitat valenta i necessària d'acompanyar l'alumnat en el seu desenvolupament i per ajudar-lo/a a aprendre a pensar. Abans de plantejar-se tractar aquests temes a l'aula, però, és bo tenir en compte alguns plantejaments inicials:

- **El conflicte i la controvèrsia són elements clau per a l'aprenentatge.** Diversos enfocaments i metodologies (com la reivindicació del pensament complex, o l'aprenentatge basat en problemes (APB)) reivindiquen la importància del conflicte socio-cognitiu per a l'aprenentatge.
- **Aprendre a conviure amb la controvèrsia requereix d'un procés gradual.** Encetar diàlegs sobre temes controvertits on sovint es veuen implicades emocions fortes, comporta una dificultat afegida a l'hora d'escoltar-se, de rebre els arguments de l'altre, d'argumentar i matisar la pròpia opinió... són competències que s'han d'aprendre gradualment, individual i col·lectivament.
- **Prioritat a l'encontre amb l'altre i el creixement personal.** L'abordatge de temes controvertits i la promoció del pensament crític es pot fer posant el pes en els objectius d'aprenentatge cognitius (argumentació, oratòria) o els objectius d'aprenentatge socio-emocionals (apreciar la diversitat, desenvolupar l'empatia). Tot i que pugui semblar contradictori, abordar temes controvertits pot ser un mitjà per apropar-se a l'altre, sempre que s'utilitzi la metodologia adequada.
- **El professorat ni pot ser neutral ni ha d'adoctrinar.** Entre aquests dos extrems el professorat pot adoptar diferents rols per acompanyar l'alumnat a desenvolupar el seu propi criteri. Per fer bé aquesta tasca, però, ha de fer un exercici personal de reconeixement dels seus propis valors i biaixos.
- **Molts riscos es poden neutralitzar escollint les metodologies adequades.** Abordar temes controvertits implica, necessàriament, assumir riscos. Per prevenir que els riscos es converteixin en un perill, cal identificar-los i prendre les mesures adequades. El fet positiu és que moltes vegades els riscos es poden neutralitzar escollint la metodologia adient: distanciament respecte de la pròpia opinió mitjançant rols, recerca prèvia d'informació per defugir d'estereotips, convidar testimonis per facilitar l'empatia, etc.
- **Diversitat metodològica.** Existeix una quantitat considerable de metodologies per a promoure el pensament filosòfic, el diàleg, l'expressió, l'escolta... totes elles amb fortaleces complementàries. Els debats són la forma més coneguda, però existeixen moltes formes de pautar-los (debats oberts, torns de paraules, converses en moviment per l'espai com el baròmetre de valors o el passadís de la consciència, etc.) i molts materials de suport per iniciar la reflexió (notícies de diaris, obres de teatre, contes, cançons de *reggaeton* o de rap, etc.)
- **És recomanable abordar els temes controvertits des d'una proposta de centre.** Promoure una estratègia de centre, més que no pas d'aula, permet una pràctica més continuada amb l'alumnat per desenvolupar millor les competències de diàleg, una major coherència entre el professorat i una major protecció del professorat enfront de possibles pressions externes.
- **L'avaluació també fa pensar.** L'avaluació educativa i en especial l'autoavaluació, són una eina més en l'aprenentatge de competències de pensament crític.

Tenint en compte aquestes reflexions inicials, aquí teniu algunes propostes per preparar bé el terreny d'una activitat sobre temes controvertits.

- **Preparar el grup:**
 - Generar un clima d'estima i confiança entre l'alumnat.
 - Consensuar normes del diàleg.
- **Preparar-nos com a professorat:**
 - Formar-nos sobre el tema a tractar.
 - Reflexionar sobre els propis valors i els possibles biaixos que puguem tenir sobre una qüestió determinada.
- **Preparar el tema:**
 - Escollir un tema socialment rellevant i alhora significatiu i controvertit per a l'alumnat.
 - Preparar arguments i contra-arguments, anticipar possibles acusacions o afirmacions xenòfobes.
 - Escollir la metodologia adequada en funció del grau de controvèrsia del tema i del grup.
- **Preparar l'escola:**
 - Treballar el pensament crític com a política de centre.
 - Ser transparents amb les famílies.
 - Preveure un protocol de resposta del centre en cas de mostres de descontent de la comunitat.

ANNEX 2: MITES SOBRE LA MORT

El principals problemes que existeixen per abordar el tema de la mort amb adolescents:

- S'ha perdut la naturalitat de la mort, i per tant, el saber implícit que generava.
- La mort ens genera angonya i tractem de protegir els infants d'aquest sentiment
- La nostra cultura considera la mort com un tabú i no se'n parla
- L'instint de protecció ens porta a allunyar el patiment dels menors i així s'impedeix que desenvolupin habilitats d'afrontament.
- Vivim una vida allunyada del patiment
- Transmetem als infants que tot està al seu abast: "si vols, pots."
- L'escola i l'institut tenen pocs recursos per afrontar la mort i treballar-la des de l'aula.
- Considerem a l'adolescent com un adult que ja maneja tota la informació
- La mort ens provoca por
- Amb la mort se'ns complica la vida: podrem seguir pagant el pis? Haurem de canviar d'escola? Qui m'ajudarà amb els deures o qui em portarà a l'extraescolar?

Materials complementaris:

- Curt (en anglès) sobre els sentiments de dol en una família:
<https://www.youtube.com/watch?v=nl-rjKl9r3E&feature=youtu.be>
- Selecció de curts per al foment del valor de l'amistat:
<https://www.educaciontrespuntocero.com/recursos/cortometrajes-fomentar-la-amistad/47463.html>
- Portal del Clínic sobre malalties, proves mèdiques i hàbits saludables:
<https://portal.hospitalclinic.org/ca/malalties/cancer>

Guia realitzada pel **CeDRe de la Coordinadora d'ONG Solidàries de les comarques gironines i l'Alt Maresme**. www.solidaries.org, recursos@solidaritat.org